

Raadsbrief ter informatie

Postadres:
Gemeente Almelo
Postbus 5100
7600 GC Almelo

Aan de raad van de gemeente Almelo

Bijlage	Doorkiesnummer	Behandeld door W.S. Karperien	Datum 25 oktober 2022
---------	----------------	----------------------------------	--------------------------

Onderwerp
 Septembercirculaire 2022 gemeentefonds

Geachte leden van de raad,

De septembercirculaire 2022 van het gemeentefonds is gepubliceerd. Gemeenten ontvangen van het Rijk op drie tijdstippen in het jaar de informatie over de gemeentefondsuitkeringen: in mei, in september en in december, ter afronding van het lopende jaar. Aanvullend daarop heeft het Rijk dit jaar in maart een brief gepubliceerd met daarin de belangrijkste maatregelen uit het landelijke regeerakkoord die een effect hebben op het gemeentefonds.

Wij informeren u in deze raadsbrief over de financiële effecten van de septembercirculaire, de gewijzigde normeringssystematiek en over de onderzoeksagenda voor de herijking van het gemeentefonds.

Financiële effecten septembercirculaire

Om de financiële effecten te bepalen wordt de septembercirculaire 2022 vergeleken met de meicirculaire 2022. Het bruto effect geeft de verandering weer van de hoogte van het gemeentefonds. Bij het netto effect wordt rekening gehouden met reserveringen, zoals taakmutaties en stelposten voor loon- en prijscompensatie. Het begrotingssaldo in de begroting en meerjarenraming wordt bijgesteld met het netto effect.

	2022	2023	2024	2025	2026
Gemeentefonds meicirculaire 2022	199.226	200.444	202.716	211.714	202.603
Gemeentefonds septembercirculaire 2022	204.373	201.825	204.785	213.431	209.801
Bruto effect septembercirculaire 2022	-5.147	-1.381	-2.069	-1.717	-7.198
	voordeel	voordeel	voordeel	voordeel	voordeel
<i>Totaal reserveringen gemeentefonds</i>	<i>4.329</i>	<i>146</i>	<i>146</i>	<i>2</i>	<i>2</i>
<i>Totaal reserveringen overig</i>	<i>0</i>	<i>1.235</i>	<i>1.789</i>	<i>1.715</i>	<i>1.942</i>
Netto effect septembercirculaire 2022	-818	0	-134	0	-5.254
	voordeel	neutraal	voordeel	neutraal	voordeel

Bedragen x 1.000 euro

Bruto effect

De uitkering van het gemeentefonds in deze septembercircularisatie is in alle jaren hoger dan in de meicircularisatie 2022. Dit vertaalt zich in voordelige bruto effecten variërend van bijna 1,4 miljoen euro in 2023 tot bijna 7,2 miljoen euro in 2026.

Het voordeel van 5,1 miljoen euro in 2022 wordt verklaard door een eenmalige uitkering voor de energietoeslag van 3,5 miljoen euro en een eenmalige uitkering van 1,5 miljoen euro vanwege de ruimte onder het plafond van het BTW-compensatiefonds. Dit plafond werkt als volgt: gemeenten kunnen hun betaalde btw in de meeste gevallen declareren bij BTW-compensatiefonds. Dit fonds is echter gemaximeerd, het zogenaamde plafond. Declareren gemeenten meer btw dan beschikbaar, dan wordt het meerdere betaald uit het gemeentefonds. Als gemeenten minder declareren, wordt de ruimte onder het plafond toegevoegd aan het gemeentefonds. Voor 2022 is de verwachting dat de gezamenlijke gemeenten minder declareren dan dat er in het fonds beschikbaar is. Dit bedrag wordt dus toegevoegd aan het gemeentefonds.

De voordelen in de jaren 2023 tot en met 2026 worden verklaard door een hogere prijscompensatie. Gemeenten worden voor hogere loon- en prijsstijgingen gecompenseerd in het gemeentefonds. Daarnaast heeft het Rijk in 2026 eenmalig landelijk 1 miljard euro beschikbaar gesteld in de aanloop naar een nieuwe financieringssysteem tussen Rijk en gemeenten vanaf 2026. Voor Almelo betekent dit een eenmalig voordeel van 4,5 miljoen euro.

In de bijlage vindt u voor de volledigheid de opbouw van het bruto effect.

Netto effect

Het netto effect wordt bepaald door het bruto effect en de reserveringen. De jaren 2022, 2024 en 2026 kennen een voordelig netto effect. Het begrotingssaldo verbetert in die jaren variërend van 134.000 euro in 2024 tot bijna 5,3 miljoen euro in 2026.

De jaarschijven 2023 en 2025 kenden op basis van de septembercircularisatie een nadeel. Door een gedeeltelijke inzet van de behoedzaamheidsstelpost (in 2023 ongeveer 300.000 euro en in 2024 ongeveer 400.000 euro) kan het nadeel worden geneutraliseerd.

Na de inzet van de behoedzaamheidsstelpost in deze septembercircularisatie resteren onderstaande bedragen op de behoedzaamheidsstelpost.

Behoedzaamheidsstelpost	2022	2023	2024	2025	2026
Na inzet septembercircularisatie 2022	0	692	1.000	592	1.000

Bedragen x 1.000 euro

De jaarschijf 2022 zal worden gewijzigd in de slotrapportage 2022. De jaren 2023 t/m 2026 zullen worden verwerkt in de voorjaarsrapportage 2023.

Gewijzigde normeringssystematiek (volumedeel en prijsdeel)

De nieuwe methodiek houdt in dat de groei van de algemene uitkering, zoals die is voorzien in de meicircularisatie 2022, het vertrekpunt vormt voor de uitkering uit het gemeentefonds. De jaarlijkse groei van het gemeentefonds (het accres) is uitgesplitst in een volumedeel en een prijsdeel. Het Rijk en de VNG hebben afgesproken om het volumedeel voor de komende jaren vast te zetten. Het vastzetten van het volumedeel voorkomt grote schommelingen in het gemeentefonds. Het prijsdeel groeit evenredig mee met de omvang van de inflatie (loon- en prijsontwikkelingen). Valt de inflatie hoger uit, dan stijgt het prijsdeel; valt de inflatie lager uit, dan daalt dit deel van de uitkering evenredig mee.

Onderzoeksagenda herijking gemeentefonds

Met ingang van 1 januari 2023 is sprake van de invoering van een nieuwe verdeling van de algemene uitkering. Dit nieuwe model is geen eindstation en vraagt continu onderhoud. Hiervoor is een onderzoeksagenda opgesteld met onderwerpen die de verdeling van het gemeentefonds in de toekomst kan veranderen. Voorbeelden van onderwerpen zijn centrumfunctie, grootstedelijkheid en éénpersoonshuishoudens. Wij volgen de uitkomsten van de onderzoeksagenda nauwgezet en zullen uw raad bij belangrijke mijlpalen informeren via de raadsbrieven over de circulaires van het gemeentefonds.

Hoogachtend,
Burgemeester en Wethouders van Almelo,
de secretaris, de burgemeester,

F.W. van Ardenne

A.J. Gerritsen

Bijlage reserveringen septembercirculaire 2022

In de tabel hieronder worden de reserveringen in de meicirculaire weergegeven. De grootste reserveringen worden kort toegelicht.

	2022	2023	2024	2025	2026
I <u>Taakmutaties</u>					
Energietoeslag	3.457				
Inburgering	83	181	144		
II <u>Mutaties Integratie - en decentralisatie uitkeringen</u>					
Maatschappelijke begeleiding statushouders	114				
Invoeringskosten Omgevingswet	518				
Wet kwaliteitsborging bouw (Wkb)	85	35	35	35	35
Leerlingenvervoer Oekraïne	44				
Participatie	61				
Maatschappelijke opvang en OGGz	-33	-33	-33	-33	-33
Beschermd wonen	0	-37			
Totaal reserveringen gemeentefonds	4.329	146	146	2	2

	2022	2023	2024	2025	2026
III <u>Overige reserveringen</u>					
Loon- en prijscompensatie		1.543	1.789	2.123	1.942
Behoedzaamheidsstelpost		-308		-408	
Totaal reserveringen overig	0	1.235	1.789	1.715	1.942

Bedragen x 1.000 euro, -/- = voordeel/baten, + = nadeel/lasten

Energietoeslag

In de meicirculaire van dit jaar heeft verwerking plaats gevonden van het beschikbaar gestelde bedrag van landelijk 854 miljoen euro in verband met het verstrekken van een energietoeslag aan huishoudens met een laag inkomen. Later heeft het Rijk aangekondigd het richtbedrag van de eenmalige energietoeslag te verhogen, van 800 euro naar 1.300 euro. Het Rijk heeft hiervoor een eenmalig extra budget van 550 miljoen beschikbaar gesteld. Hiervan is 500 miljoen euro bestemd voor de ophoging van de energietoeslag en 50 miljoen euro voor de extra uitvoeringskosten van gemeenten. Almelo ontvangt in de septembercirculaire in totaal circa 3,5 miljoen euro.

Inburgering

Als gevolg van een hogere instroom van inburgeraars is afgesproken het landelijk budget voor de inburgering voor de jaren 2022, 2023 en 2024 op te hogen met respectievelijk 20, 40 en 30 miljoen euro. Hiermee worden gemeenten in staat gesteld alle inburgeraars passende ondersteuning te bieden. Almelo ontvangt in 2022 83.000 euro oplopend naar 144.000 euro in 2024.

Maatschappelijke begeleiding statushouders

Conform artikel 18 van de Wet inburgering 2013 voorziet het college in de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden. Gemeenten ontvangen voor de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden in 2022 in totaal 3,5 miljoen euro. Almelo ontvangt daarvan 114.000 euro.

Invoeringskosten Omgevingswet

In de meicirculaire 2022 is aangekondigd dat het Rijk in totaal 150 miljoen euro bijdraagt aan de transitiekosten die gemeenten hebben gemaakt in aanloop naar de invoering van de Omgevingswet. Almelo ontvangt ruim 500.000 euro.

Wet kwaliteitsborging bouw (Wkb)

De wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) treedt naar verwachting vanaf 1 januari 2023 gefaseerd in werking. Er wordt gestart met de eenvoudigere bouwprojecten, daarna volgen eventueel de meer complexere projecten. De Wkb heeft als doel de bouwkwaliteit en het bouwtoezicht te verbeteren door inschakeling van private kwaliteitsborgers. Onder deze wet zullen kwaliteitsborgers zorgdragen voor het voldoen aan de bouwtechnische regels. Deze taken vervallen hiermee bij gemeenten die overigens wel het bevoegd gezag blijven houden. Tegelijkertijd wijzigen bepaalde wettelijke taken en krijgen gemeenten er extra wettelijke taken bij, zoals registratie en beoordeling van de Wkb-meldingen. Hieronder vallen onder andere bouwmeldingen, gereed meldingen en informatieverstrekking van de start en einde van bouwwerkzaamheden. Zoals aangekondigd in de meicirculaire 2022 ontvangen gemeenten, voor de noodzakelijke voorbereidingen die de gemeenten nog moeten treffen tot de inwerkingtreding van de Wkb in 2022 een bijdrage van 25 miljoen euro in aanvulling op de 10 miljoen euro die eerder in 2021 is verstrekt. Daarnaast ontvangen de gemeenten na inwerkingtreding een jaarlijkse bijdrage (tot en met 2026) van 10 miljoen euro voor het uitvoeren van de Wkb-taken. Almelo ontvangt in 2022 een bedrag van 85.000 euro en in de jaren 2023 t/m 2026 35.000 euro.

Leerlingenvervoer Oekraïne

Uit Oekraïne komen mensen naar Nederland, waaronder veel kinderen en jongeren onder de 18 jaar. We zien dat scholen en gemeenten enorme inspanningen leveren om deze leerlingen onderwijs te bieden, waaronder in sommige gevallen ook het vervoer naar school. Gemeenten hebben de regie en verantwoordelijkheid voor het leerlingenvervoer aan Oekraïense leerlingen. De decentralisatie-uitkering Leerlingenvervoer Oekraïense leerlingen is een tegemoetkoming aan gemeenten voor de kosten die zij hiervoor hebben gemaakt. Het Rijk heeft hiervoor een bedrag van 9,2 miljoen euro beschikbaar gesteld. De decentralisatie-uitkering ziet toe op de periode vanaf 1 maart 2022 tot aan de zomervakantie op 16 juli 2022. Almelo ontvangt 44.000 euro.

Participatie

Eerder heeft het kabinet de gemeenten, in 2020 en 2021, een bijdrage verstrekt voor het opvangen van de exploitatietekorten van de Sociale Werkbedrijven als gevolg van de coronapandemie. Het kabinet stelt voor ditzelfde doel aanvullend 10 miljoen euro beschikbaar voor de periode van 1 januari tot 1 april 2022. Het bedrag is toegevoegd aan de integratie-uitkering Participatie, via een verhoging van de Rijksbijdrage Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw). Almelo ontvangt hiervan 61.000 euro.

Maatschappelijke opvang en OGGz

De omvang van de decentralisatie-uitkering Maatschappelijke opvang wijzigt niet. De verdeling van deze decentralisatie-uitkering over 2021 is ten opzichte van de meicirculaire 2022 gewijzigd als gevolg van actuelere basisgegevens voor de maatstafaantallen. Dit resulteert voor Almelo in een structurele korting van 33.000 euro.

Beschermd wonen

De gemeente Bergen op Zoom ontvangt in 2023 net als in de periode 2018 tot en met 2022 een aanvullende bijdrage van 4,24 miljoen euro. Deze aanvullende bijdrage wordt betaald door de overige centrumgemeenten. Almelo draagt in 2023 37.000 euro bij.

Loon- en prijscompensatie

In de septembercirculaire 2022 is de inschatting voor de prijscompensatie 2023 verhoogd. Deze verhoging werkt structureel door. Wij hanteren de beleidslijn dat hiervoor een stelpost wordt geraamd.

Behoedzaamheidsstelpost

Zoals afgesproken wordt vanuit een behoedzaam financieel beleid een deel van het toekomstig accres gereserveerd om (meerjarige) schommelingen op te vangen. We zien op basis van de septembercirculaire in 2023 en 2025 een nadeel ontstaan. We stellen voor dit nadeel te neutraliseren door de inzet (vrijval) van een deel van de behoedzaamheidsstelpost.

Bijlage opbouw bruto effect

	2022	2023	2024	2025	2026
Bruto effect					
Accresontwikkeling	0	-1.890	-2.309	-2.524	-2.822
Ontwikkeling uitkeringsfactor & -basis en WOZ-waarden	642	411	197	612	-96
Plafond BCF	-1.546				
Eenmalige rijksbijdrage financieringssysteem					-4.465
Participatie IPS Regeling (uitname)		67			
Uitvoeringskosten SVB PGB Trekkingsrechten (uitname)		145	154	163	156
Bijdrage centrale financiering GDI (uitname)		31	33	34	33
Overige en afronding	86	1	2		-2
Reserveringen gemeentefonds	-4.329	-146	-146	-2	-2
Totaal bruto effect septembercirculaire 2022	-5.147	-1.381	-2.069	-1.717	-7.198

Bedragen x 1.000 euro, -/- = voordeel/baten, + = nadeel/lasten